

01.12.2023

Agmen Oy

**Lausunto sisäministeriölle yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittävän työryhmän raportista
VN/2135/2023**

Tiivistelmä

Yksityisen turvallisuusalan asema yhteiskunnassamme kaipaa avointa keskustelua ylimmällä valtiollisella taholla. Yksityinen turvallisuusala hoitaa merkittävän osan sisäisen turvallisuutemme tehtävistä, eikä poliisiviranomainen kykene yksinään valvomaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai ennaltaehkäisemään rikoksia riittävästi. Yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa kehittämään asetettu työryhmä ei löytänyt toimialan todellisia kehitystarpeita mielestämme juuri lainkaan.

Yksityisen turvallisuusalan minimikoulutusvaatimukset ovat mielestämme liian vähäiset. Erityisesti voimankäyttökoulutusten minimivaatimukset ovat liian vähäiset. Asia on mielestämme merkittävä työturvallisuusriski, ja vertailu poliisin vastaaviin koulutusvaatimuksiin antaa lohduttoman tuloksen.

Koulutuksellisiin minimitasoihin vaikuttaminen on tärkeää, sillä merkittävä osa alan työvoimasta työskentelee ilman alan tutkintoa, pelkkien lyhytkurssien jälkeen. Lyhytkurssien maksajana ovat tavallisesti alan suuret työnantajat tai työntekijät itse, ja molempien lyhytnäköinen taloudellinen intressi ohittaa esimerkiksi työturvallisuuden sekä kansalaisten ja työntekijöiden oikeusturvan.

Esitimme sekä nyky-lainsäädännön puitteissa tehtäviä nopeita korjauksia alan tilanteseen, että laajempaa ja huolellisempaa valmistelua vaativia lainsäädännön uudistamishdotuksia. Haluaisimme myös kehittää lainsäädäntöämme vastaamaan tulevaisuuden haasteita pelkkien vanhojen porsaanreikien korjaamisen sijaan.

AGMEN

Sisällysluettelo

<i>Johdanto</i>	3
<i>Sisäisen turvallisuutemme nykytila, määrärahat ja johtopäätökset</i>	5
<i>Poliisin ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden voimankäyttökoulutuksen vertailu</i>	8
<i>Tunnistamiamme ongelmia</i>	10
<i>Parannuksia ja uudistuksia</i>	13
<i>Kehitysehdotuksemme</i>	14
<i>Voimankäytön koulutukset</i>	14
<i>Järjestyksenvälvoija</i>	15
<i>Poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettu järjestyksenvälvoija (PR-JV)</i>	17
<i>Väliaikainen vartija</i>	19
<i>Vartija</i>	22

Johdanto

Meillä kun ei ole mitään virkaa, ja vastaamme lausunnostamme lähinnä itsellemme, niin voimme sanoa asioista suoraan. Meidän intressimme on tuoda esille kentän tason ongelmia yksityiseltä turvallisuusalueelta, missä työskentelemme elinkeinoluovan haltijan palveluksessa yrittäjinä, kouluttajina ja operatiivisissa tehtävissä. Huolenaiheitamme ovat sisäisen turvallisuuden tila, yhteiskunnallisen keskustelun puute ja yksityisen turvallisuusalan yöntekijöiden työturvallisuus.

Nykyisen hallituksemme ohjelman kohtaan 10.1. on kirjattu, että "yksityistä turvallisuusalaa koskevat lainsäädäntötarpeet tarkistetaan alan kasvun ja sisäisen turvallisuustilanteen muuttumisen vuoksi." Koko yksityinen turvallisuusala odotti tammikuusta lokakuuhun työryhmän raporttia kuin kuuta nousevaa. Odotukset olivat kovat, kaikki odottivat laajaa ja radikaalia uudistuslistaa. Sisäasiainministeriön asettaman työryhmän loppuraportin luettuamme olimme tyrmistyneitä: tässäkö oli kaikki, mitä työryhmän mielestä piti korjata? Tämän raportin perusteellako nykylainsäädäntöämme pitäisi lähteä kehittämään? Kehitystarpeet jäivät pahasti vajaiksi, sillä paljon olennaisia asioita on mielestämme jäänyt loppuraporttiin kirjaamatta. Joko niitä ei ole tiedostettu ollenkaan, tai mikä vaarallisempaa, ne on tietoisesti päätetty jättää raporttiin kirjoittamatta.

Työryhmän tehtävänannossa mainittiin ohjauksen, valvonnan ja koulutuksen kehittämistarpeiden määrittely. Tehtävänannossa ei mainittu rahaa tai kustannuksia millään tavalla. Myöskään loppuraportissa ei mainittu kustannuksia, tai niiden pohdintaa millään tavalla. Kuitenkin, kaikki loppuraportissa mainitut kehittämissuositukset tuntuvat menneen "mitä voisimme esittää mahdollisimman pienillä toteutuvilla kustannusvaikutuksilla?" -suodattimen läpi. Mitään radikaalia kehittämistä ei esitetty, koska tiedetään, että laadun kehittäminen maksaa. Kustannusten miettiminen on toki tärkeä asia, mutta se ei ollut tämän työryhmän tehtävänannossa. Kustannuspäätösten miettiminen on kokonaan oma kysymyksensä, johon vastaaminen vaatii mielestämme oman työryhmänsä, tai jonkin muun ratkaisumallin. Nyt vaikuttaa että kustannusvaikutukset on arvioitu taustalla, mutta niistä ei ole kirjoitettu riviäkään. On vain pidetty suodatin tiukasti päällä esitettyjä kehitysehdotuksia julkaistaessa. Tämä ei ole avoimen parlamentaarisen yhteiskunnan toimintamalli.

Työryhmän kokoonpano kerrottiin raportissa sivulla 9. "Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin poliisijohtaja Stefan Gerkman sisäministeriöstä ja jäseniksi lainsäädäntöneuvos Heini Färkkilä oikeusministeriöstä (varajäsenenä lainsäädäntöneuvos Veli-Pekka Hautamäki), erityisasiantuntija Janne Savolainen opetus- ja kulttuuriministeriöstä (varajäsenenä johtaja Tiina Silander), poliisitarkastaja Jani Hämäläinen Opetushallituksesta (varajäsenenä ylitarkastaja Tarja Ranta), yli-insinööri Tomi Ahokas Poliisihallituksesta, lakiasiainjohtaja Mikko Kempainen Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry:stä (varajäsenenä hallintojohtaja Juha Mustonen) sekä sopimusasiantuntija Markku Saikkonen Palvelualueiden ammattiliitto PAM ry:stä

(varajäsenenä vartija Arttu Korhonen). Lisäksi työryhmän pysyväksi asiantuntijaksi nimettiin erityisasiantuntija Mikko Joronen yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistosta. Työryhmän sihteerinä toimi poliisiylitarkastaja Timo Kerttula sisäministeriöstä.”

Ryhmän kokoonpanon luettuaamme havaitsimme siinä mielestämme selkeitä puutteita. Edustettuina olivat toki kaikki asiasta vastaavat hallinnolliset viranomaistahot, mutta yhtään alan kouluttajaa joukossa ei ole, ja työntekijöidenkin ääni on yhden ainoan ammattiliittoedustajan varassa. Onko kukaan työryhmästä koskaan kouluttanut alalle yhtään työntekijää? Moniko työryhmän jäsen todella tietää millaisten lainsäädännöllisten ja koulutuksellisten ongelmien kanssa kenttätöitä nykypäivänä tehdään?

Työryhmän sihteerinä toiminut Timo Kerttula väitteli 2010 otsikolla “Vartijat ja järjestyksenvalvojat julkisen vallan käyttäjinä”, joten lainopillisen asiantuntemuksen puutteesta työryhmää ei varmasti voida syyttää. Kerttula esittikin 495 sivuisessa tutkimuksessaan huomattavan määrän aiheeseen liittyviä kehitysehdotuksia, esimerkiksi että “vartijan ja järjestyksenvalvojan rikosoikeudellinen suoja tulisi saattaa virkamiehen suojaa koskevalle tasolle.” Asiahan ei vielääkään, yli kymmenen vuotta myöhemmin, ole muuttunut mihinkään. Kerttula totesi myös, että “Olisi syytä käydä keskustelua siitä, miten turvallisuuspalvelut yhteiskunnassa aiotaan järjestää.” Tilanne on tämänkin suhteen edelleen entisellään, tuota keskustelua ei ole koskaan käyty. Ja nyt työryhmän loppuraportin perusteella on todettava, että nämä ongelmat ovat ilmeisesti hävinneet kuin tuhka tuuleen, sillä niitä ei mainita vielääkään.

Sisäisen turvallisuutemme nykytila, määrärahat ja johtopäätökset

Yksityisen turvallisuusalan työntekijämääräksi työryhmän loppuraportissa oli laskettu 17 000 vartijaa ja 36 000 järjestyksenvalvojaa. Finsecin tuoreimman raportin mukaan yksityisen turvallisuusalan liikevaihto oli vuonna 2019 yhteenlaskettuna 2,37 MRD EUR. Toimiala on kasvanut jatkuvasti edellisten vuosikymmenien aikana.

Viranomaistoimijoita eli poliiseja sisäisen turvallisuuden alalla on Suomessa tällä hetkellä 7500. Määrärahoja poliisilla oli sisäministeriön julkaisun mukaan vuonna 2022 yhteensä 0,909 MRD EUR.

Koko sisäministeriön hallinnonalalla, sisäisen turvallisuutemme työntekijöitä on 17 000 vartijaa, 36 000 järjestyksenvalvojaa ja 7500 poliisia, yhteensä siis enimmillään 60 500 työntekijää. Jos taas oletetaan, että kaikilla vartijoilla on myös järjestyksenvalvojakortti, saadaan yhteenlaskusta 43 500 työntekijää.

Poliisin osuus sisäisen turvallisuusalamme työntekijöistä on siis 12–17 %. $[7500 / 43500 = 17 \% \text{ tai } 7500 / 60500 = 12 \%]$. Ensi vuodeksi poliiseja on tulossa 500 lisää. Tämä tarkoittaa siis enimmillään noin yhden prosentin lisäystä sisäisen turvallisuuden työvoimaan.

Rahalla mitattuna sisäinen turvallisuutemme toimii yhteensä 3,279 MRD EUR:lla vuositasolla. Tuo 500 poliisin lisäys on resursoitu tapahtuvaksi 70 miljoonalla eurolla, eli korotuksen suuruus koko toimialan volyymi huomioon ottaen on 2 % luokkaa. Mitä tällä panostuksella on realistista saavuttaa? Sisäministeri Mari Rantanen on todennut, "ettemme mistään hinnasta saa joutua Ruotsin tielle". Näillä panostuksilla näyttäisi, että olemme moottoritiellä Ruotsiin.

Suomessa on karkeasti yksi poliisi kahdeksaa sataa kansalaista kohti (1:800). Euroopan muissa maissa on keskimäärin yksi poliisi neljää sataa kansalaista kohti (1:400). Suomessa on siis kansainvälisesti vertailtaessa puolet vähemmän poliiseja kuin muualla Euroopassa. Onko kyse siitä, että Suomessa ei poliiseja tarvita enempää, vai siitä, että yksityinen turvallisuusala on suuremmassa roolissa sisäisen turvallisuutemme toimijana kuin muualla Euroopassa? Sisäisen turvallisuuden toimijoita eli poliisia ja yksityistä turvallisuusalaa tulisi kehittää rinnakkain, eikä erillisinä toimijoina kuten tähän asti on toimittu.

Sisäisen turvallisuutemme määrärahakeskustelua on perinteisesti käyty lähinnä poliisin resursseihin liittyen. Poliisin määrä pitäisi tuplata, ja sen hintalappu olisi laskennallisesti noin miljardi. Sitä rahaa meillä ei vaan taida olla, joten olemme yhteiskunnallisesti olleet halukkaita luottamaan yksityisrahoitteiseen turvallisuuteen. Määrärahakeskustelua ei käydä koskien yksityistä turvallisuusalaa kokonaisuutena, onhan vertailussa yksityinen ja julkinen toimija, joten rahoitus tulee eri kanavista.

Yksityisen turvallisuusalan kehitystä ohjaavat käytännössä lainsäätäjät, sisäministeriö ja alan suurimmat yritykset, mutta intressiristiriidat ovat valtavat, eikä yksityistä turvallisuusalaa tarkastella osana sisäistä turvallisuuttamme, vaan ainoastaan omana yksikkönään.

Ainoa keskustelu mikä yksityisen turvallisuusalan koulutuksen rahoitukseen liittyy, on minimikoulutuksen kesto ja hinta. Koska ala tarvitsee joka kevät kesätyöntekijöitä lyhyen koulutuksen jälkeen hoitamaan vakituisen henkilökunnan kesälomien aikaiset työt, ovat minimikoulutusvaatimukset todella alhaiset, koska se on alan suurten työnantajayritysten intressi. Mutta onko työnantajien taloudellinen intressi todella se ainoa määräävä tekijä sisäisen turvallisuuden, työturvallisuuden ja lainsäädäntömme suhteen? Tuntuu kummalliselta, että sisäinen turvallisuutemme nojaa vahvasti yksityiseen turvallisuusalaan, jonka koulutukselliset minimivaatimukset ovat vahvasti työnantajan taloudellisen intressin määrittämät.

Sisäisen turvallisuutemme töistä vartijat ja järjestyksenvälvojat hoitavat jo lukumääränsä johdosta suurimman osan. Poliisi keskittyy haastavampiin rikoksiin, ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito on jäänyt pääosin yksityisen turvallisuusalan tehtäväksi. Poliisi tulee yleensä paikalle reaktiivisesti siinä vaiheessa, kun henkilöitä on jo otettu kiinni. "Poliisi ei selviä ilman yksityisten turvallisuusyritysten apua" kommentoi Kerttula väitöskirjaansa liittyen jo 2010. Tilanne on nykyisin vieläkin heikompi.

Helsingin poliisin ennalta estävää yksikköä johtavan Jari Taposen "Poliisin vaikuttavuus: suoritteiden laskennasta vaikuttavuuden tutkimukseen" väitöskirja julkaistiin 2019. Aiheen uutisnostot ovat nykytilanteen osalta kuvaavia:

1) "Poliisin resurssit eivät riitä tekemään yleisvalvontaa silloin, kun ihmiset liikkuvat häiriökohteissa. Samaan aikaan tapahtuu muuallakin paljon rikoksia ja häiriöitä, ja poliisi on sidottu niihin tehtäviin."

2) "Suomessa ei ole juurikaan tutkittu, millaisia vaikutuksia poliisin toiminnalla on yhteiskunnassa. Jos kukaan ei sitä tiedä, tilanne voi olla melko karu. Pahimmillaan voi käydä niin, ettei poliisin toiminnalla ole mitään vaikutusta." (<https://yle.fi/a/74-20057223>)

Nykypäivänä poliisi yksinään ei siis riitä. Yksityinen turvallisuusala on kasvanut kantamaan merkittävää vastuuta sisäisestä turvallisuudestamme.

Sisäisen turvallisuutemme nykytila heikkenee nopeasti. Sisäministeriö on julkaissut aiheesta omilla sivuillaan, samoin YLE perustuen poliisin tilastoihin. Seuraava kuva häiriöindeksin muutoksesta edellisen kymmenen vuoden aikana kertonee asiasta riittävästi. Kehitys on ollut kaikkialla negatiivista. Kymmenen suurinta kaupunkiamme ovat huomattavasti rauhattomampia kuin kymmenen vuotta sitten. <https://intermin.fi/-/suomalaisten-turvallisuuden-tunne-on-heikentynyt-viime-vuodesta>
<https://yle.fi/a/74-20058149>

Häiriöindeksin muutos on ollut nähtävissä yksityisen turvallisuusalan

AGMEN

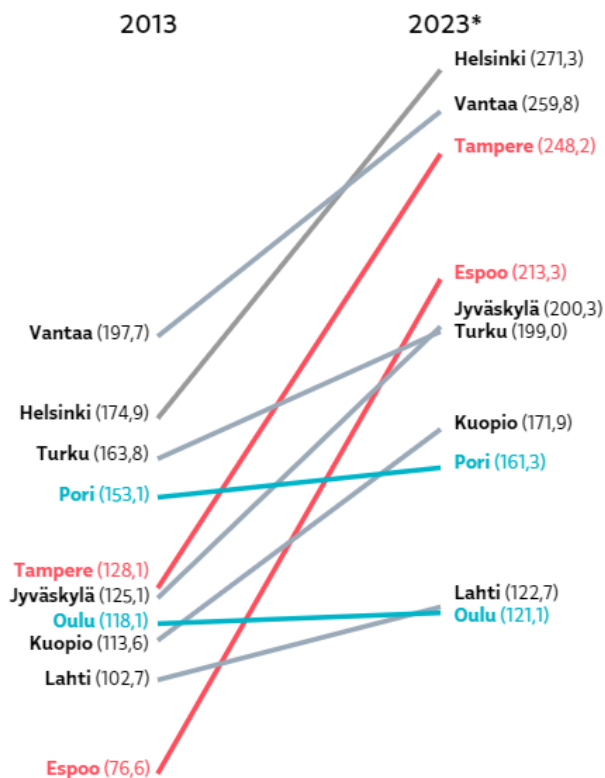
työympäristössä. Työturvallisuus on edellä kuluneen kymmenen vuoden aikana heikentynyt merkittävästi. Huomionarvoista olisi mielestämme vertailla yksityisen turvallisuusalan ja poliisin työturvallisuutta keskenään. Ovatko työturvallisuuden perusvaatimukset yksityisellä turvallisuusalalla ja poliisilla lähtökohtaisesti erilaiset? Onko poliisin henki kalliimpi, kuin vartijan tai järjestyksenvalvojan?

Järjestystä ylläpitävissä tehtävissä poliisi toimii aina parina, tai vieläkin suurempina joukkoina. Tukipartion voi aina soittaa, ja tehtävälle mennään vasta kun työturvallisuus sen sallii. Yksityisen turvallisuusalan toimijat työskentelevät pääsääntöisesti yksinään.

Poliisilla on myös käytössään vartijoihin ja järjestyksenvalvojiin verrattuna ylivoimaiset voimankäyttövälineet, ja laajempi rikosoikeudellinen suoja. Rikollisten varustautuminen terä- ja ampuma-asein lisääntyy katukuvassa koko ajan.

Vaikka vartijat, järjestyksenvalvojat ja poliisit toimivat samassa tehtäväkentässä ja samojen ongelmien kanssa, ei työturvallisuus kestä minkäänlaista aitoa vertailua. Työryhmän loppuraportissa työturvallisuutta tai sen puutteellisuutta ei mainittu sanallakaan. Joko se on raportin kirjoittajien mielestä kunnossa, tai sitten asiasta ei välitetä lainkaan. Molemmat edellisistä vaihtoehdoista ovat huonoja.

Häiriöindeksin muutos kymmenessä suurimmassa kaupungissa 2013–2023

Häiriöindeksi

Poliisi laskee asukaslukuun suhteutettuun häiriöindeksiin julkisilla paikoilla kirjatut henkirikokset, pahoinpitely- ja seksuaalirikokset, ilkivaltarikokset ja näiden yritykset.

Rikosilmoituksia painotetaan häiriöindeksissä niiden vakavuuden mukaan. Indeksiiin lasketaan myös julkisilla paikoilla hoidetut hälytystehtävät.

Poliisin ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden voimankäyttökoulutuksen vertailu

Sisäisen turvallisuutemme työnjako on vuosien myötä muotoutunut sellaiseksi, että pääosan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ennaltaehkäisevästä työstä tekee yksityinen turvallisuusala. Samoin, yksityinen turvallisuusala tekee merkittävän osan häiriökäyttäytymiseen puuttumisista ja myymälävarkauksiin liittyvistä kiinnitoista. Lainsäädäntömme mukaan nämä olisivat ensisijaisesti poliisin tehtäviä, mutta poliisin resurssipulasta johtuen olemme nykytilanteesta. Oma pohdintansa olisi, onko nykytila haluttu tilanne? Keskitymme kuitenkin seuraavassa vertailemaan millä edellytyksillä yksityinen turvallisuusala sitten hoitaa noita poliisille kuuluvia tehtäviä? Vertailemme poliisin ja yksityisen turvallisuusalan koulutusta voimankäyttökoulutusten osalta.

Poliisin (AMK) peruskoulutus on laajuudeltaan 180 opintopistettä eli laskennallisesti 4860 tuntia, ja sen tavoitteellinen suoritus aika on kolme vuotta. Poliisin tutkintoon sisältyy moduuli "voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat" 8 opintopistettä, eli 216 tuntia (1 op = 27 h), sisältäen ampuma-aseen ja etälamauttimen käyttäjäkoulutukset. Voimankäyttö 1 -kurssi on laajuudeltaan 2 op eli 54 tuntia, ja kurssi sisältää fyysisen voimankäytön tekniikat, sekä kaasusumuttimen ja teleskooppipatukan käyttäjäkoulutuksen. Poliisiopiskelijat lähtevät kenttäharjoitteluun noin 1,5 vuoden opiskelujen jälkeen, kaikki voimankäyttökoulutukset suoritettuaan.

Järjestyksenvalvojan peruskoulutus kestää nykyisellään 40 tuntia. Järjestyksenvalvojan peruskoulutukseen sisältyy fyysisen voimankäytön perusteet, laajuudeltaan 6 oppituntia. Sen jälkeen järjestyksenvalvoja voi aloittaa töissä.

Järjestyksenvalvoja voi lisäksi vapaaehtoisesti ja halutessaan suorittaa kaasusumuttimen ja teleskooppipatukan käyttäjäkoulutukset, minimissään 5 oppituntia kumpainenkin. Järjestyksenvalvoijille on nykysäädösten mukaan lisäksi mahdollinen myös järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutus, minimissään 16 oppituntia. Nämä kaikki voimankäyttökoulutukset yhteenlaskettuna järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutukset siis kestävät yhteensä (6+5+5+16) 32 tuntia.

Väliaikaisen vartijan koulutus kestää 40 tuntia, ja se on ensimmäinen osio vartijan peruskoulutuksesta (40+80 tuntia). Väliaikaisen vartijan koulutukseen kuuluu vain 2 oppituntia voimankäytön teoriaa. Väliaikainen vartija voi nykysäädösten mukaan työskennellä yksinään, ja siis täysin ilman minkäänlaista käytännön koulutusta voimankäytöstä.

Vartijan koulutus, eli peruskoulutuksen toinen kurssi kestää 80 tuntia, ja pitää sisällään vastaavanlaisen fyysisen voimankäytön perusteet, 6 oppituntia, kuin

järjestyksenvalvojallakin. Lisäksi vartija voi vapaaehtoisesti ja halutessaan suorittaa edellä kuvatut kaasusumutinkoulutuksen ja teleskooppipatukkakoulutuksen. Nykyasetusten mukaan järjestyksenvalvojan lisävoimankäyttökoulutusta ei vartijoille saa edes kouluttaa. Vartijan yhteenlaskettu tuntimäärä voimankäyttökoulutusta on siis maksimissaan 16 tuntia.

Poliisin ja rajavartiolaitoksen avuksi asetettu järjestyksenvalvoja tarvitsee koulutukseen minimissään vartijan peruskoulutuksen 120 tuntia ja järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen 40 tuntia, eli yhteensä 160 tuntia, joista pakollista voimankäyttökoulutusta on minimissään 12 tuntia. Jos yksityisen turvallisuusalan operaattori käy kaikki mahdolliset edellä mainitut peruskoulutukset (FVP 2 x 6 h, OC 5, TKP 5, LVK 16), voi yhteenlaskettu tuntimäärä voimankäyttöharjoitteluun olla siis käyttäjäkoulutusten kautta enimmillään 38 tuntia.

Poliisi aloittaa siis kenttätyönsä 216 tunnin voimankäyttöharjoittelun jälkeen samassa työympäristössä kuin yksityisen turvallisuusalan toimijat. Väliaikainen vartija voi aloittaa työnsä ilman minkäänlaista voimankäyttökoulutusta, ja perehdytysjakson jälkeen työskennellään useimmiten yksin. Tämä on mielestämme erittäin merkittävä työturvallisuusriski väliaikaisille vartijoille sekä riski kohdehenkilöiden eli kansalaisten oikeusturvalle. Poliisihallituksen nykymuotoiset koulutusmääräykset tämän mahdollistavat, ja työryhmä ei tätä epäkohtaa raportoinut millään muotoa.

Voimankäytön koulutuksen riittävä laatu ja määrä ovat paras tapa varmistaa, että voimakeinoja käytetään vain silloin kun se on tarpeellista ja sitten kun niitä käytetään, ovat niiden seuraamukset ennakoitavia ja hyväksyttäviä. Voimankäytön tekniikan harjoittelun lisäksi yksityisen turvallisuusalan koulutukseen kaivataan huomattava määrä lisää käytännön harjoittelua, jossa työssä kohdattavia tilanteita ja ongelmia opitaan ratkomaan tarkastelun kestäväällä tavalla jo ennen työelämää.

Työryhmä esitti väliaikaisen vartijan neljän kuukauden mittaista työharjoittelua pakolliseksi. Emme ymmärtäneet esityksen perusteluja lainkaan, sillä toisin kuin poliisilla, yksityisellä turvallisuusalalla työharjoittelu ei yksiselitteisesti tarkoita valvonnan ja ohjauksen alaista työharjoittelua. Jos työharjoittelu määrätään pakolliseksi, on oltava erityisen tarkkana siitä mitä tällä halutaan saada aikaiseksi. Pakolliseen työharjoitteluun liittyviä epäkohtia ovat mielestämme ainakin yksintyöskentelyyn ja palkkaukseen liittyvät ongelmat sekä työturvallisuuskysymykset, kun väliaikaisella vartijalla ei ole voimankäytön koulutusta eikä mahdollisuutta kantaa voimankäyttövälineitä.

Ilmeisesti alan isot työnantajat haluavat edelleen, että kesätyöolomittajat saadaan viikon koulutuksella työelämään, ja tämä työryhmän jäsenille tuntui sopivan. Nykyisessä turvallisuustilanteessa tämä on mielestämme edesvastuutonta toimintaa työnantajilta. Viikon koulutus on halvin mahdollinen ratkaisu. Toki ymmärrämme, että lakisääteisesti pakollinen koulutus on perinteisesti ollut Suomessa valtion ja oppilaitosten tehtävä, mutta kumpi on tärkeämpää, työntekijän työturvallisuus vai

yhtiön voittomarginaali? Lainsäädäntömme on vastannut tähän kysymykseen varsin yksiselitteisesti ja moneen kertaan. Kuka huolehtii turvallisuusalan työntekijöiden työturvallisuudesta, jos työnantaja tai poliisikaan ei tunnu asiasta juuri välittävän, tai sitä edes huomaavan?

Tunnistamiamme ongelmia

Valvonta

Yksityisen turvallisuusalan ohjausta, valvontaa ja koulutusta pohtinut työryhmä esitteli ongelmia ja ratkaisuja loppuraportissaan samassa järjestyksessä kuin edellä, ylhäältä alas. Kouluttajina ja operatiiviseen työhön osallistuvina katsantamme on päinvastainen, alhaalta ylös. Niinpä koulutusta käsittelevistä ajatuksistamme on johdettavissa useimmat lainsäädännön kehitystarpeet. Valvonta on keskimmäisenä kummassakin mallissa, ja sen kehittämistarve on seuraavassa nopeasti käsitelty, lisää rahaa.

Yksityisen turvallisuusalan valvontatehtävä on annettu poliisille. Se on laaja, ja nykyiset resurssit eivät siihen riitä alkuunkaan. Turvallisuusalan valvonta on niukkaa, siihen tarvitaan omaa erikoisosaamista eikä sitä paikallispoliisissa välttämättä ole riittävästi. Työryhmän loppuraportin suosituksia lukiessaan ei voinut olla varma, pitikö itkeä vai nauraa:

“Kohdistetaan viranomaisvalvontaa nykyistä enemmän järjestyksenvalvonnan lisäksi myös käytännön vartioimisliiketoimintaan.” Resurssipulasta kielii myös työryhmän kohdassa “Sidotaan vartijaksi ja järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen työssä tai palveluksessa olemisen vaatimus”, perustelunaan “uudistus vähentäisi käytännössä valvottavien määrää ja helpottaisi näin poliisin suorittamaa valvontaa.” Jos poliisin suorittamaa valvontaa pitää vielä entisestään keventää, sitä ei ole lainkaan.

Turvallisuusalalla toimintaan tarvitaan nykylainsäädännön mukaan elinkeinolupa. Elinkeinoluvan edellytyksenä on vuosi-ilmoituksessa mm. raportointi henkilöstöstä. Ymmärtääksemme tämä tarkoittaa sitä, että henkilöstö on luvanhaltijan palveluksessa. Luvanhaltija maksaa tuolloin työntekijöilleen vähintään työehtosopimusten mukaista palkkaa, ja työnantajan sivukulut. Alalle on kuitenkin ilmaantunut myös edellisestä poikkeavaa toimintaa kevytyrittäjyyden muodossa.

Onko kevytyrittäjyys luvanvaraisella turvallisuusalalla sallittua? Kyse on sekä lain yksityisistä turvallisuuspalveluista tulkinnasta, että rehellisestä kilpailusta. Saako elinkeinoluvan haltija siis kiertää työnantajan sivukuluja niin, että tosiasiallinen henkilöstö onkin kaikki kevytyrittäjiä? Toivoisimme tähän joko viranomaiselta selkeää kannanottoa joko puolesta tai vastaan, tai tarvittaessa lainsäätäjältä yksiselitteisyyttä.

Lisäksi toivoisimme linjan vedon jälkeen valvontaa, että toiminta on kentällä päätöksen tai säädetyin mukaista.

Vartijan ampuma-ase ja tietojen vaihto

Vartijan ampuma-aseen käyttämisestä ei yhteiskunnassamme juuri kokemusta tältä vuosituhannelta ole, mutta kyseessä on mielestämme sellainen asia, joka tulee jossain vaiheessa väistämättä tapahtumaan. Asiaan liittyvässä lainsäädännössä on mielestämme puutteita. Poliisin, puolustusvoimien, rajavartioiden ja tulliviranomaisten osalta laeissa on selkeästi määritelty aseiden käyttötilanteet, eli kärjistettynä milloin viranomaisella on oikeus ampua. Vartijan tapauksessa aseiden käyttäminen liittyy ainoastaan rikoslain 4:4 kohtaan hätävarjelu, eli se on vastuuvapausperuste.

Vaikka niin poliisin, rajavartiolaitoksen kuin tullinkin aseiden käyttöä määrittelevä pykälä pohjautuu lähes suoraan rikoslain hätävarjelupykälään, sitoo se kuitenkin aseiden käytön työtehtäviin. Nyt kun lakia tarkastelee vartijan näkökulmasta, tuntuu siltä kuin aseiden käyttö olisi irrallaan työtehtävistä. Tulemme tarvitsemaan asiasta selkeämmän lainsäädännön viimeistään siinä vaiheessa, kun ensimmäinen vartija ampuu. Voisiko lainsäädännössä tällaista tilannetta jopa ennakoita? Saman ajatuksen voisi viedä myös laajemmin hieman pidemmälle: miten lainsäädäntömme vastaa tulevaisuuden haasteisiin ja muuttuvaan turvallisuustilanteeseen?

Vartija voi kantaa ampuma-asetta henkilösuojaus- ja arvokuljetustehtävässä sekä yleisen edun kannalta merkittävän kohteen vartiointitehtävässä (LYTP 19). Päätöksen ampuma-aseiden kantamisesta tekee elinkeinoluvan haltijan palveluksessa oleva vastaava hoitaja itse tekemäänsä uhka-arvioon perustuen. Uhka-arvio on kirjoitusasunsa mukaisesti arvio. Viranomaisen ei nyky-lainsäädäntömme mukaan voi antaa tietoja esimerkiksi mahdollisen uhkahenkilön henkilökohtaisista aseluvista tai rikosrekisteristä. Nämä tiedot ovat kuitenkin uhka-arviota tehtäessä erittäin merkittäviä. Yksityinen turvallisuusala antaa yleensä tietonsa aiheesta viranomaiselle, mutta toisin päin tiedon kulku on virallisesti kielletty. Mielestämme lainsäädäntömme kaipaa tältäkin osin uudistamista. Kriittisen tiedon vaihtoon kaivataan kipeästi ratkaisua, jossa viranomaisen ja yksityisen turvallisuusalan välillä tapahtuva aktiivinen tiedonvaihto vain parantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Oikeusturva yksityisellä turvallisuusalalla

Yksityisen turvallisuusalan työntekijöiden oikeusturva kaipaa parantamista. Lainsäädännössämme on nykyisin käytössä järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen, mutta se ei mielestämme anna oikeusturvan kannalta riittävää suojaa sakkorangaistuksineen. Vaikka järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamisesta voi teoriassa seurata vankeutta, ei vastustamisesta käytännössä seuraa muuta kuin sakkoa jollei vastustamistekoa arvioida jollain muulla nimikkeellä kuten esim. pahoinpitelynä. Vertaamme tässäkin kohtaa tilannetta poliisiin ja virkamiehen väkivaltaiseen vastustamiseen, josta minimiseuraamus on vankeutta.

Suurta julkisuutta saaneessa "Case Junapartio" -esitutkinnassa ja sitä seuranneissa oikeudenkäynneissä syytettyjä epäiltiin aluksi myös virkarikoksesta, joten virkamieheen rinnasteisuus alalla on jo olemassa seuraamusten puolella, muttei oikeusturvan puolella. Syyttäjä jätti kuitenkin em. tapauksessa nostamatta syytteet virkarikoksista koska epäiltyjen rikosten katsottiin tapahtuneen syytettyjen toimialueen ulkopuolella.

Koulutus

Yksityisen turvallisuusalan suurin koulutuksellinen ongelma on mielestämme koulutusten liian matala minimituntimäärä. Pelkkä läsnäolovaatimus ja teoriakokeen läpäiseminen ei ole laadun tae. Nykyinen minimivaatimus on käytännössä oppivelvollisuus ja 40 tunnin koulutus, onko se tarpeeksi? Se nykyisin riittää väliaikaisena vartijana ja järjestyksenvalvojana toimimiseen. Väliaikaisen vartijan koulutuksella työelämään on kestämaton työturvallisuusriski, ei lainkaan voimankäyttökoulutusta, mutta samat oikeudet ja velvollisuudet kuin vartijalla.

Avaamme koulutuksellisia ongelmakohtia lisää jatkossa tehtävänimikkeiden ja parannusehdotustemme kautta. Järjestyksenvalvoja, poliisin ja rajavartiolaitoksen avuksi asetettu järjestyksenvalvoja, väliaikainen vartija, vartija sekä näiden kaikkien voimankäyttökoulutukset kaipaavat mielestämme parannuksia.

Parannuksia ja uudistuksia

Uudistustarve koko yksityisellä turvallisuusalalla on kentän tasolta tarkasteltuna mielestämme valtava ja radikaali. Ohjaus, valvonta ja koulutus kaipaavat jokainen uudistamista. Nyt työryhmän loppuraportissa esitetyt kehitysehdotukset ovat täysin riittämättömiä. Vaikka ne toteutettaisiin kaikki, alan ongelmat eivät niillä ratkea. Ymmärrämme lainsäädäntötyöhön kuluvan ajan, ja siksi esitämme, että uudistamiseen liittyviä toimenpiteitä pitäisi tehdä kahdessa vaiheessa.

Ensimmäisessä vaiheessa pitäisi välittömästi tehdä niitä asioita, joita voitaisiin tehdä nykylainsäädännön puitteissa, tai sisäministeriön ja poliisihallituksen asetuksia muuttamalla. Uskoaksemme näistä toimenpiteistä olisi myös helppo tehdä päätöksiä, sillä muutostarpeet ovat kentän näkökulmasta helposti nähtäviä, ja niiden tarpeellisuudesta vallitsee uskoaksemme alan työntekijöiden ja kouluttajien piirissä laaja konsensus.

Toisessa vaiheessa uudistettaisiin lainsäädäntöä. Ohjausta ja valvontaa eli lainsäädäntötoimintaa ja viranomaistoimintaa olisi varmasti tarpeen kehittää rinta rinnan, ja alan parhaita asiantuntijoita kuullen. Koulutustoiminnan kehittämisessä olisi myös syytä kuulla alan parhaita asiantuntijoita, eli kouluttajia ja kentätason esimiehiä, jotka perehdyttävät alan uusia työntekijöitä toimenkuviinsa. Näillä toimijoilla on varmasti paras näkemys koulutusten vaikuttavuuteen ja käytännön vastaavuuteen.

Ennen toisen vaiheen lainsäädäntöuudistusten aloittamista kaipaisimme periaatteellisen tason yhteiskunnallista keskustelua yksityisen turvallisuusalan roolista yhteiskunnassamme. Edellä vertailimme sisäisen turvallisuutemme toimijoiden, poliisin sekä vartijoiden ja järjestyksenvalvojen koulutuksia keskenään. Näiden toimijoiden keskinäisiä rooleja yhteiskunnassamme pitäisi myös vertailla keskenään. Lainsäädännön nykytila ja vastuiden todellinen jakautuminen eivät vastaa toisiaan. Nykytila on muutenkin eräänlainen ajopuu, "tähän on ajauduttu ilman tietoista tahtotilaa".

Onko kansakunnallamme tietoinen tahtotila yksityisen turvallisuusalan roolista sisäisen turvallisuutemme toimijana? Ja sisältääkö tuo tahtotila myös poliisin ja yksityisen turvallisuusalan välisen työnjaon? Halutaanko yksityinen turvallisuusala yhä edelleen pitää halvan ja keskimäärin vain kevyesti koulutetun työvoiman toimialana, josta sitten muutaman vuoden työkokemuksen jälkeen siirrytään kokonaan toisille toimialoille. Vai olisiko jo aika tehdä asioille jotakin myös isommassa mittakaavassa? Halutaanko alan todellisia ongelmia nostaa käsiteltäviksi, ja ratkaista?

Kehitysehdotuksemme

Voimankäytön koulutukset

Kaikki yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutukset ovat liian lyhyitä riittävän perustaidon oppimiseksi ja harjoittamiseksi. On aivan sama, puhutaanko alan ainoasta pakollisesta eli fyysisen voimankäytön perusteista 6 oppituntia, tai vapaaehtoisista kaasusumuttimen tai teleskooppipatukan käyttäjäkoulutuksista (5 ot), järjestyksenalvojan lisävoimankäyttökoulutuksesta 16 ot tai vartijan ampuma-aseen 24 ot käyttäjäkoulutuksesta, kaikki koulutukset ovat kestoiltaan liian lyhyitä.

Yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutusten minimituntimäärät ovat poliisihallituksen 2017 määrittämiä. Ne pitäisi määrittää uudestaan, ja tunteja jokaiseen koulutukseen pitäisi lisätä vähintään neljänneksellä. Ihmettelemme, miten työryhmässä ja poliisissa ei ole löydetty tätä aihetta kehityskohteeksi? Virkamiehen on tietysti vähän ongelmallista kritisoida omaa organisaatiotansa omalla suullaan. Mutta voitaisiinko edes päivän selvät asiat myöntää? Nykyiset minimiit eivät riitä tavallisille ihmisille taitojen oppimiseen. Ja säädetty minimiit ovat se, mitä avoimilla markkinoilla ollaan valmiita maksamaan. Jos halutaan vaikuttaa, on vaadittavia minimejä nostettava.

Kuten edellä poliisin ja yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutusten tuntimääriä vertailimme, poliisiopiskelijoiden kohdalla samoihin aiheisiin käytetään kahdeksankertainen tuntimäärä. Onko osaamisvaatimus todella noin erilainen? Ja jos on, niin miksi, sillä työtehtävissä ongelmat ovat samanlaisia? Riittääkö kahdeksankertaisesti vähempi osaaminen yksityisellä turvallisuusalalla? Mielestämme ei.

Ehdotamme, että kaikki nykymuotoiset voimankäyttökoulutukset, vartijan ampuma-asekoulutusta lukuun ottamatta säädettäisiin jatkossa uusille alalle tulijoille pakollisiksi. Järjestyksenalvojan minimi voimankäyttökoulutusta olisi siis jatkossa 32 tuntia, samoin vartijan. Nykyinen minimi on 6 tuntia. Tämän Poliisihallitus voisi toteuttaa määräyksen päivittämisellä. Koulutusten pituuden lisäksi, huomiota tulisi myös kiinnittää koulutusten suorittamisen osaamisvaatimukseen. Pelkkä tuntimäärien lisäys, kun ei takaa parempaa laatua.

Voimankäytön kertauskoulutus

Työryhmä esitti, että voimankäytön kertauskoulutus säädettäisiin jatkossa pakolliseksi kaikille alan toimijoille, ilman poikkeuksia. Kannatamme ajatusta.

Ehdotamme, että voimankäytön kertauskoulutus, joka nykyisellään on pakollinen kerran vuoteen tehtävä 8 oppitunnin koulutus, säädettäisiin pakolliseksi 4 kertaa vuodessa. Näin voimankäytön kertaamisesta saataisiin paremmin esiin se hyöty mitä sillä on haettu, osaamisen jatkuva ylläpitäminen. Poliisihallitukselta voi perustellusti kysyä, mihin nykyinen yksi päivä vuodessa aidosti riittää? Tämänkin kehityksen Poliisihallitus voisi toteuttaa määräyksen päivityksellä.

Vartijan ampuma-aseen kertauskoulutus

Edellisin perusteluin ehdotamme, että myös vartijan ampuma-aseen kertauskoulutus 8 ot, tai vähintäänkin tasokokeen ampuminen säädettäisiin pakolliseksi 4 kertaa vuodessa, nykyisen yhden sijaan. Alalle on muotoutunut käytänteeksi, että työnantajat resursoivat osaamisen ylläpitämiseen vain ehdottoman minimin, joten jos osaamisen tasoa halutaan nostaa, on minimejä nostettava. Myös tämän muutoksen Poliisihallitus pystyisi tekemään varsin kevyellä menettelyllä.

Järjestyksenvalvoja

Järjestyksenvalvojen tehtäväkenttä on äärimmäisen laaja ja monipuolinen. Taustalla on nykyisin kaikille sama perusmuotoinen 40 oppitunnin koulutus. Viikon kestävässä koulutuksessa kenestäkään ei tehdä ammattilaista. Koulutuksesta puolet on teoriaa ja toinen puoli käytännön harjoitteita. Käytännössä sekä teoreettinen että käytännöllinen osaaminen jäävät näillä määrillä aika pintapuoliseksi.

Järjestyksenvalvonnalle on paljon tarvetta esimerkiksi erilaisten tapahtumien yhteydessä, mutta kaikkien järjestyksenvalvojen työnkuva ei ole samanlainen. On selkeästi ohjaavia ja opastavia, tarkastavia ja valvovia, ja jopa häiriökäyttäymiseen puuttuvia työrooleja. Kaikkien työroolien osaamisvaatimukset eivät ole samanlaisia, vaan osaamisvaatimus kasvaa edellisiä rooliesimerkkejä käyttäen, roolista riippuen.

Jo järjestyksenvalvojakursseja järjestettäessä näkyy hyvin selkeästi, että kaikkia koulutuksen läpäisseitä ei voi laittaa mihin tahansa työrooliin. Esimerkiksi perheellisille ja eläkeläisille, joita olemme kouluttaneet, voimankäytön koulutus on usein täysin vierasta, ja he usein sanovat kurssin päätteeksi, että "en tule koskaan käyttämään mitään voimakeinoja järjestyksenvalvojana toimiessani. Minä teen tätä vain sivutoimenani, enkä halua joutua riskeeraamaan omaa terveyttäni". Mielestämme se on aivan hyväksyttävä vastaus. Osa nuorista aikuisista on

puolestaan halukkaampia opettelemaan voimakeinojen käyttöä, ja jotkut heistä myös tähtäävät turvallisuusalan ammattilaisiksi. Heille fyysisen voimankäytön perusteet kuudessa tunnissa ei ole mitenkään riittävä koulutus. Se on kuitenkin nykyinen minimitaso.

Mielestämme järjestyksenvalvojakurssi pitäisi jakaa kahdeksi eri koulutukseksi. Pelkkä teoriakoulutus riittäisi osaan tehtävistä. Näille järjestyksenvalvojille pitäisi olla yksintyöskentelykielto, eikä voimankäyttöä tai välineitä koulutettaisi heille lainkaan. Teoriakoulutus on nykyisellään puolet järjestyksenvalvojan peruskurssin sisällöstä, ja tuo 20 tunnin teoriakoulutus nähdäksemme riittäisikin näille "sivutoimijärjestyksenvalvojille".

"Järjestyksenvalvonnan jatkokurssi" tms. seuraisi teoriakoulutusta. Entiseen tapaan koulutettaisiin ensiapua ja pelastustoimintaa, sekä voimankäyttöä, mutta huomattavasti aikaisempaa laajemmin. Nykyisin vapaaehtoisina lisäkoulutuksina olevat voimankäyttövälineet kaasusumutin ja teleskooppipatukka sekä järjestyksenvalvojan lisävoimankäyttökoulutus kuuluisivat jatkokurssiin pakollisena sisältönä. Voimankäyttökoulutuksen pakollinen tuntimäärä kasvaisi siis 6 tunnista vähintään 32 tuntiin, tai jopa 40 tuntiin. "Järjestyksenvalvojan jatkokurssi" olisi siis kokonaispituudeltaan 60 tuntia.

Tätä koulutusta vaadittaisiin kaikilta yksin työskenteleviltä järjestyksenvalvojilta.

Järjestyksenvalvojia olisi siis jatkossa kahden eri koulutustason taustalla. Ensimmäisellä ryhmällä olisi 20 tunnin koulutus, ja toisella 80 tunnin koulutus. Uudistus ymmärrettävästi vaatisi lainsäädäntömuutoksia sekä koulutuksen että tehtäväkohtaisten koulutusvaatimusten osalta.

Käytännössä muutos ei kuitenkaan juurikaan eroaisi jo nykyisellään käytössä olevista käytänteistä suurimpien tapahtumiemme suhteen. Poliisin lupahallinto on jo velvoittanut tapahtumanjärjestäjiä käyttämään ns. toimintaryhmiä eli voimankäyttövälinein varustettuja ja lisävoimankäyttökoulutuksen käyneitä järjestyksenvalvojia suunnilleen suhteessa 1:10. Jos tämä käytäntö kirjoitettaisiin auki lakiin tai asetukseen asti, myös viranomaisvaatimukset ja valvonta helpottuisivat.

Poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettu järjestyksenvalvoja (PR-JV)

Poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettu järjestyksenvalvoja työskentelee nimensä mukaisesti viranomaisen apuna. Eli paikoissa, joissa oletetaan tarvittavan mahdollisesti esimerkiksi poliisia järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, mutta johon poliisin resurssit eivät nykyisellään riitä. PR-JV:n siis oletetaan työskentelevän hyvin samanlaisissa, jollei jopa täysin samoissa, tehtävissä kuin poliisi työvuorossaan julkisella paikalla työskentelee.

PR-JV:t kohtaavat työtehtävissään usein vakavaakin väkivaltaa ja sen uhkaa, mutta toisin kuin poliisi, PR-JV saattaa joutua kohtaamaan työtehtävänsä täysin yksin. Tällä hetkellä siirryttäessä pääkaupunkiseudulta ylöspäin, useissa isoissakin kauppakeskuksissa PR-JV:t suorittavat tehtäviään yksin, vaikka tehtävät itsessään eivät eroa lainkaan alueellisesti. Useimmiten yksintyöskentelyä puolustetaan työnantajan puolesta sillä, että aina on mahdollisuus soittaa esimerkiksi piirivartija apuun. Todellisuudessa avun saaminen kollegalta saattaa kuitenkin kestää useista kymmenistä minuuteista mahdollisesti tunteihin, eikä avun saaminen ole aina varmaa.

Työtehtäviensä ollessa suoraan verrattavissa poliisin työtehtäviin julkisilla paikoilla, ehdotamme PR-JV:lle asetettavaksi yksintyöskentelykiellon. Viitaten aiempiin kappaleisiin tässä lausunnossa, poliisi ei työskentele yksin. Miksi siis poliisin avuksi asetettu järjestyksenvalvoja voi työskennellä yksin? Poliisilla on oikeus asettaa rajoituksia ja määräyksiä asettamislupaan ja näihin sisältyvät myös määrälliset rajoitukset. Nykylainsäädäntö mahdollistaa siis jo nyt yksintyöskentelykiellon asettamisen.

Jotta henkilö voi työskennellä poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettuna järjestyksenvalvojana, vaaditaan tältä järjestyksenvalvojakorttia ja vartijan koulutuksen hyväksytyä suorittamista. Koulutusvaatimukset ovat siis tällä hetkellä järjestyksenvalvojan peruskurssi (40 ot) ja vartijan koulutus kokonaisuudessaan (120 ot), joista voimankäyttöä on yhteensä 12 ot.

Järjestyksenvalvojan ja vartijan koulutuksista säädetään sisäministeriön asetuksella 878/2016 ja tarkemmista sisällöistä järjestyksenvalvojen osalta Poliisihallituksen asettaman työryhmän julkaisemassa koulutusmateriaalissa POL-2016-17569 ja vartijoiden osalta Poliisihallituksen määräyksessä Vartijan peruskoulutuksen tarkennetussa sisällössä POL-2017-579.

Järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen koulutusmateriaalissa PR-JV:tä ei ole huomioitu juuri lainkaan. Peruskoulutuksen opetusosoiden toteutus suunnitelmassa (tuntien jaottelu asiakokonaisuuksittain) PR-JV:tä ei mainita lainkaan ja itse materiaalissakin käsitellään kunnolla vain järjestyksenvalvojan asettamista poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi, muuten maininnat PR-JV:stä ovat lähinnä ripoteltuna sinne tänne ilman johdonmukaisuutta.

Vartijan koulutuksessa PR-JV:tä koskevia asioita on ohjattu opettamaan seuraavasti: "Poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettujen järjestyksenvalvojen tehtävät ja toimivaltuudet yleisellä tasolla" (*Poliisihallituksen määräys Vartijan peruskoulutuksen (120 ot) tarkennettu sisältö, POL-2017-579*). Tämäkin kuitenkin vain yhtenä osiona "Vartijan toiminta ja tilannehallinta (32 ot)"-otsikon alla, jossa on yhteensä kahdeksan (8) osiota joihin sisältyy myös "-- vartijan työn kannalta keskeisiin asiakokonaisuuksiin liittyviä harjoituksia".

Todellisuudessa koulutuksissa käsitellään siis itse poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettua järjestyksenvalvojaa yhteensä noin neljän (4) oppitunnin verran. Koulutuksissa PR-JV tuntuu olevan vain sivuseikka, eikä missään koulutuksessa paneuduta aiheeseen tarpeeksi, eivätkä tuntiraamit anna siihen mahdollisuutta. Näistä syistä ehdotammekin PR-JV:lle asetettavaksi oman koulutuskokonaisuutensa, järjestyksenvalvojan ja vartijan koulutusten pakollisuuden lisäksi. Ehdotammekin vähintään 24 oppitunnin mittaista lisäkoulutusta ehdoksi, jotta henkilö voi toimia poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettuna järjestyksenvalvojana. Täten PR-JV:n toimintaan ja työtehtäviin liittyvät koulutuskokonaisuudet tulisivat todellisuudessa opiskeltua kunnolla, eikä PR-JV:n koulutusosiot veisi tunteja pois vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksista. Täten kussakin koulutuksessa voidaan todellisuudessa paneutua nimenomaan niihin aiheisiin, joita koulutus koskee.

Lisäkoulutuksen sisällön tulisi käsitellä poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetetun järjestyksenvalvojan oikeuksia ja velvollisuuksia, perusoikeuksia ja oikeuttamisperusteita, eroja PR-JV:n, järjestyksenvalvojan sekä vartijan oikeuksissa ja tehtävissä, järjestyksenvalvojan asettamista poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi, toimialuetta koskevia määräyksiä, poliisitoimintaa sekä keskeisiä asiakokonaisuuksia PR-JV:n työtehtävien kannalta.

Lisäkoulutuksella voitaisiin varmistua siitä, että oikeudet, velvollisuudet ja keskeiset asiat liittyen toimijan työtehtäviin käydään todellisuudessa toimijoittain läpi huolellisesti, eikä vain yleisellä tasolla. Täten annetaan paremmat lähtökohdat ymmärtää omat sekä kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet.

Tämän lisäkoulutuksen lisäksi näkisimme tarpeelliseksi asettaa turvallisuusalan tutkintovaatimuksen poliisin tai rajavartiolaitoksen apuna työskenteleville järjestyksenvalvojille. Kuten aiemmin mainitti, PR-JV:n työympäristöt ovat haastavia ja vaativat laajaa osaamista ja ymmärrystä laeista, toimintaympäristöistä, poliisin toiminnasta ja turvallisista taktiikoista. Näihin asioihin kunnollinen syventyminen ei lyhytkursseilla ole mahdollista ja täten jättää aukon toimijoiden turvalliseen ja varmaan työskentelyyn.

Monet edellä mainituista ongelmista olisi mahdollista korjata jo nykyainsäädännön puitteissa tai sisäministeriön ja poliisihallituksen asetuksia ja määräyksiä muuttamalla. Poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettu järjestyksenvalvoja

konseptina kuitenkin pitää sisällään myös haasteita, joita ei voi laastareilla korjata. Jotta PR-JV:n ja koko yksityisen turvallisuusalan todelliset ja laajat ongelmat voitaisiin tulevaisuudessa ratkaista kestävästi, tulisi koko yksityistä turvallisuusalaa sääntelevää lainsäädäntöä tarkastella perinpohjin uudelleen.

Poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettujen järjestyksenvalvojen toimialuerajauksissa on Suomessa alueellisia eroja. Yksittäisen luvan myöntäneen poliisin tulkinnasta riippuen esimerkiksi kauppakeskuksessa kauppaliikkeet joko kuuluvat PR-JV:n toimialueeseen tai eivät. Joissain paikoissa tähän ei ole otettu kantaa lainkaan ja osin käytännön toimintaa ohjaakin puhtaasti työnantajien liiketaloudellinen kanta. Esimerkiksi linjaus siitä, että jos yksittäinen liike ei osta palvelua kauppakeskuksen PR-JV toimeksiannon vastaanottaneelta yritykseltä, ei tiloissa toimiva PR-JV voi mennä kyseiseen liiketilaan muuta kuin henkeen tai terveyteen kohdistuvissa uhkatilanteissa. Joissain tilanteissa taas tulkinnat jäävät yksittäisten PR-JV:den harteille ja saattavat täten vaihdella jopa yhden kohteen sisällä.

PR-JV:n oikeudet ovat pääosin samat kuin järjestyksenvalvojalla. PR-JV:ltä puuttuu kuitenkin pääsyynto-oikeus sekä oikeus suorittaa turvallisuustarkastus alueelle pyrkivälle ja alueella olevalle henkilölle sekä säilöönotto-oikeus. Nämä oikeudet on rajattu PR-JV:ltä pois koska on pelätty että näitä oikeuksia käytettäessä puututaan tarpeettoman vahvasti ihmisten perusoikeuksiin. Käytännössä näiden oikeuksien puuttuminen on luonut tilanteen, jossa tunnetut rikolliset ja häiriökäyttäytyjät oleskelevat PR-JV:n toimialueella ja PR-JV voi toimia vain reaktiivisesti. Tämä mahdollistaa ei toivottujen ilmiöiden syntymisen ja kasvun toimialueella kun huumekauppaan, häiriökäytökseen tai rikosten valmisteluun ja toteutukseen ei voida puuttua ennakoivasti.

Onko se lainsäätäjän tahtotila että kyseistä toimintaa tulee vain sietää ja reagoida vasta kun jotain tapahtuu? Pitääkö huumeisiin, rikollisuuteen ja riskikäytökseen liittyvät lieveilmiöt hyväksyä osana normaalia arkea esim. kauppakeskuksissa? Näiden olennaisten oikeuksien puute on luonut nykyisen kaltaisen tilanteen, jossa ei toivottujen ilmiöiden ennaltaehkäisylle ei anneta edes mahdollisuutta.

Väliaikainen vartija

Väliaikainen vartija - mikä se on, ja miksi se on olemassa? Tärkein, ja nähdäksemme ainoa peruste koko väliaikaisen vartijan konseptin olemassaoloon on vartiointialan kesätyö. Viikon koulutuksen jälkeen työntekijä voi työskennellä väliaikaisena vartijana enintään neljän kuukauden ajan. Kesälomakausi kestää toukokuusta elokuun loppuun, tuon saman neljä kuukautta. Ymmärrämme, että alan isojen työnantajien koulutusvelvoite kesätyötä varten on kallis. Mutta niin kauan kuin tämä "viikossa vartijaksi" on mahdollista, sitä käytetään, ja esimerkiksi työturvallisuus ja sekä

kansalaisten että työntekijän oikeusturva vaikuttaisivat olevan täysin toissijaisia seikkoja.

Väliaikaisen vartijan koulutukseen ja asemaan liittyvät ongelmat voidaan jakaa kolmeen osaan: puutteelliseen koulutukseen, puutteelliseen lainsäädäntöön ja puutteelliseen työturvallisuuteen. Koulutuksen puutteellisuus myös vaikuttaa vahvasti kansalaisten oikeusturvaan.

Väliaikaisen vartijan koulutus on teoriakoulutus, jossa käytännön harjoittelua ei vaadita. Tämä ei valmista ketään kohtaamaan ja puuttumaan ihmisten perusoikeuksiin turvallisesti ja tarkastelun kestävästi. Tämän puutteen jo itsessään tulisi nostaa väliaikaisen vartijan koulutus ja tehtävät kriittisen tarkastelun kohteeksi. Tässä vaarantuu sekä kansalaisen että väliaikaisen vartijan perusoikeudet ja oikeusturva.

Käytännön harjoittelun puutteen toinen olennainen ongelmakohta on koulutuksesta puuttuva voimankäytön koulutus. Koulutukseen sisältyvät kaksi (2) oppituntia voimankäytön teoriaa eivät anna minkäänlaisia edellytyksiä tosielämässä käyttää vartijan oikeuksia tai toimia voimankäyttötilanteessa. Vaikkei tarkoituksena olekaan puuttua aktiivisesti ihmisten perusoikeuksiin, sisältyy kaikkiin vartijan työtehtäviin ja vartijan oikeuksien käyttöön mahdollisuus tähän. Kykenemättömyys vartijan oikeuksia käytettäessä murtaa kohdehenkilön vastarintaa ja suorittaa alkuperäinen tehtävä loppuun vesittää koko väliaikaisen vartijan oikeuksien olemassaolon.

Väliaikaiset vartijat pyrkivät, hieman valitettavasti, suoriutumaan kaikista heille asetetuista työtehtävistä. Väliaikaisella vartijalla on koulutuksen puutteesta huolimatta samat voimankäytön oikeudet kuin 80 oppituntia enemmän opiskelleella ja voimankäytön käytännön koulutusta saaneella vartijalla, ilman kuitenkaan siihen saatua koulutusta ja mahdollisuutta kantaa työturvallisuutta parantavia voimankäyttövälineitä.

Miten tämä ilmeinen tietotaidon ja toimintakyvyn puute sitten huomioidaan lainsäädännössä tai käytännön työelämässä? Vastaus on valitettavasti ei mitenkään. Missään ei ole vaatimusta esimerkiksi kieltää yksityöskentelyä tai määritellä millaisiin työtehtäviin väliaikainen vartija voidaan asettaa. Asia pitäisi mielestämme korjata.

Ainoa asiaa sivuava maininta löytyy hallituksen esityksestä laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista (HE 22/2014 vp) Luvun 2 18§:ssä Voimankäyttövälineet ja niiden kantaminen: *“Turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan asiana olisi tapauskohtaisesti arvioida, edellyttäisikö työ sellaista voimankäyttövälineiden kantamista, että väliaikaista vartijaan ei voitaisi kyseiseen työhön sijoittaa.”*

Miten tämä hallituksen esityksessä mainittu lause sitten käytännössä tulisi ymmärtää? Kieltäkö tämä asettamasta väliaikaista vartijaa sellaiseen kohteeseen

tai tehtävään johon yhtiön vastaava hoitaja on linjannut vartijoiden kannettavaksi voimankäyttövälineitä? Tähän ei mitään linjanvetoa ole eikä sitä ainakaan käytännössä sovelleta, jos siitä edes ollaan tietoisia. Käytännöt liittyen väliaikaisten vartijoiden käyttämiseen kentällä ovat osoittautuneet valitettavan värikkäiksi, kun väliaikaisia vartijoita käytetään usein täyttämään lomakausien aiheuttamat vajaukset omassa työvoimassa.

Osalla työnantajista väliaikaisia vartijoita ei laiteta kohteisiin joihin sisältyy korostunut riski joko joutua väkivallan kohteeksi tai puuttua ihmisten perusoikeuksiin. Asiakaspalvelupainotteiset tehtävät kuten työskentely toimistorakennuksen aulapalvelussa voisivat olla niitä tehtäviä, joissa väliaikaisia vartijoita voitaisiin tarkastelun kestävästi käyttää. Näiden tehtävien painottuessa sellaisiin tehtäviin joissa vartijan oikeuksien käyttö ei näyttele käytännössä minkäänlaista roolia.

Toisaalta osa työnantajista lähettää väliaikaisia vartijoita täysin päinvastaisiin kohteisiin, kuten sosiaali- ja terveysalan toimipisteisiin, kaupan kohteisiin tai piirivartiointin tehtäviin. Kohteisiin, joissa ydintehtävänä voi olla henkilökunnan koskemattomuuden suojaaminen tai omaisuuden vartioiminen ja jossa vastaan voi tulla lähes millaisia tilanteita tahansa. Näissä tehtävissä vartijan oikeuksien ja oikeuttamisperusteiden soveltaminen käytännössä voi muodostaa huomattavan osan väliaikaisen vartijan työtehtävistä.

Palvelun tilannut toimeksiantaja vähintäänkin olettaa että kohteeseen lähetetty vartijatunnuksellinen henkilö kykenee toimimaan ja ratkomaan kyseisen toimintaympäristön yleisimmät ongelmatilanteet. Vai voiko joku väittää, ettei esim. henkilön koskemattomuuden suojaamistehtävät edellytä käytännön tietotaitoa ihmisen kohtaamisesta, konfliktinhallinnasta ja voimakeinojen käytöstä? Tämä tilanne ei voi olla kenenkään etu.

Yksi tapa varmistaa niin kansalaisen perusoikeudet kuin väliaikaisen vartijan työturvallisuuskin olisi se, että väliaikaisille vartijoille rajattaisiin työtehtävät ja ympäristöt, joissa he saavat työskennellä. Yksintyöskentelykieltokaan emme tyrmäisi, jos edellä mainittua tehtävärajausta ei saada aikaan. Tämä ei kuitenkaan poistaisi kaikkia ongelmia, kun mahdollisuus perusoikeuksiin puuttumiseen ja voimakeinojen käyttötilanteisiin on yhä olemassa.

Jos väliaikaisen vartijan asettamiseen ei tule tarkempaa rajausta, ehdotamme toissijaisesti että voimankäytön koulutus palautettaisiin väliaikaisen vartijan koulutukseen, sekä mahdollisuus käydä kaasusumuttimen ja teleskooppipatukan käyttäjäkoulutukset, kuten asia oli ennen 2017 lakimuutosta. Kuuden oppitunnin fyysisen voimankäytön perusteet ei tee kenestäkään mestaria, mutta antaisi edes jonkin pohjan ja nostaisi työntekijän työturvallisuutta. Järjestyksenvalvojan peruskurssiin tämä vieläkin sisältyy, vaikka koulutus on saman mittainen (40 ot) ja vaikka järjestyksenvalvojan tehtävissä ihmisten perusoikeuksiin puuttuminen on useimmiten vielä yleisempää.

AGMEN

Väliaikainen vartija on kuitenkin se taho, joka tässä yhtälössä metaforisesti vetää lyhimmän tikun, hänen joutuessa yrittää selvittää työtehtävistään ilman riittävää koulutusta luottaessaan puhtaasti omiin henkilökohtaisiin ominaisuuksiinsa ja puhtaaseen tuuriin. Mahdollisesti kohdalle osunut rikos- tai konfliktitilanne ja sitä todennäköisesti seuraava rikosoikeudellinen prosessi jäävät myös täysin tämän yksittäisen väliaikaisen vartijan kontrolle. Missä muussa ammatissa työntekijä altistuu vastaaville fyysisille, henkisille ja juridisille riskeille, julkista paheksuntaa unohtamatta, ilman että hänellä on realistisia edellytyksiä selvittää niistä lainsäädännön ja yhteiskunnan tarkastelun kestäväällä tavalla?

Väliaikaisen vartijan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin ja puhtaaseen tuuriin luottaminen eivät voi toimia tarkastelun kestävässä pohjana nyky-yhteiskunnassa puuttua ihmisten perusoikeuksiin. Väliaikaisen vartijan konsepti on aikansa tuote, jolle ei modernissa maailmassa ole muuta tarkoitusta kuin toimia halpana ja usein kertakäyttöisenä apuna työvoimapulasta kärsiville yksityisen turvallisuusalan yritysille.

Ensisijaisesti ehdotamme että koko väliaikaisen vartijan koulutus sellaisenaan poistettaisiin ja koulutuksen opetustunnit siirrettäisiin suoraan vartijan koulutukseen, jolloin vartijan koulutus olisi 120 ot. Tällä saavutettaisiin ajallisesti tehokkaampi ja sisällöltään työelämän tarkoitukseen paremmin soveltuva vartijan koulutus kun päällekkäisyydet väliaikaisen vartijan ja vartijan koulutuksen kanssa poistuisivat ja opetustunteja jäisi enemmän käytettäväksi käytännön asioiden harjoitteluun. Tämä ei myöskään toisi varsinaisesti lisäkustannuksia kun koulutus olisi yhteismitaltaan yhtenevä nykyisen kanssa.

Vartija

Vartijan tehtävät ja toimintaympäristö ovat huomattavan laajoja, vartija -nimikkeeseen alla suoritettaessa kaikkea siivouksesta, kaupan kassalla työskentelystä aseelliseen henkilösuojaukseen asti.

Vartiointista onkin kehittynyt äärimmäisen laaja ja monimuotoinen palveluala, joka jatkuvasti laajenee eri toimintaympäristöihin. Vartijan tehtävissä toimittaessa vartijan oikeuksien, velvollisuuksien ja toimivallan merkitys vaihtelevat kuitenkin huomattavan paljon, riippuen toimintaympäristöstä ja muista hänelle asetetuista työtehtävistä.

Monissa paikallisvartiointin työtehtävissä toiminta muistuttaa hyvin vahvasti järjestyksenvalvojan työkenttää, vartijoiden tosiasiallisesti valvoessa järjestystä ja turvallisuutta vartiomisalueellaan. Tämä siitäkin riippumatta että laki rajaa vartioimistehtävät yksiselitteisesti omaisuuden vartiointiin, henkilön

koskemattomuuden suojaamiseen, toimeksiantajaan kohdistuvien rikosten paljastamiseen ja edellä mainittujen tehtävien valvomiseen.

Vartioimistoiminnan käytännön ongelmat kulminoituvatkin usein lainsäädännön ongelmiin. Tehtävät, niiden vaatimukset ja käytännön ongelmat eivät kohtaa alaa säätelevän lainsäädännön kanssa. Oikeudet eivät siis riitä ratkaisemaan tehokkaasti ja järkevästi niitä ongelmatilanteita joita vartija työtehtävissään voi kohdata, tai joita hänen oletetaan ratkaisevan.

Vartijan oikeudet muistuttavat hyvin pitkälti ns. yleisiä oikeuksia, kiinniotto-oikeuden ollessa lähes suoraan pakkokeinolain yleisestä kiinniotto-oikeudesta. Muita oikeuksia ovat oikeus estää henkilöltä pääsy toimialueelle tai poistaa hänet sieltä, kiinnioton yhteydessä suorittaa turvallisuustarkastus kiinniotetulle ja voimakeinojen käyttö jos vartija em. tehtäviä suorittaessaan kohtaa vastarintaa. Vartijan oikeudet eivät ole käytännössä muuttuneet tällä vuosituhanella, toimintaympäristön muuttumisesta ja käytännön työtehtävien kasvusta huolimatta.

Seuraavassa esimerkkejä kuvaamaan vartijan oikeuksien puutteellisuutta käyttäen vartijan pääsyn esto- ja poisto-oikeutta.

Vartijan tuntema sarjanäpistelijä pyrkii jälleen kauppaan. Vartijalla ei ole oikeutta estää hänen pääsyään, jollei henkilöä "voida hänen lausumiensa uhkausten tai muun käyttäytymisensä perusteella todennäköisin perustein epäillä syyllistyvän vartioimisalueella olevaan omaisuuteen tai toimeksiantajan tai tämän palveluksessa olevan henkilön henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvaan rikokseen." Eli vaikka henkilö olisi toistuvasti syyllistynyt kyseisessä kauppaliikkeessä rikokseen, ei hänen pääsyään sinne voida evätä puhtaasti entisyyden perusteella. Tästä johtuen vartija joutuu käytännössä keskittymään kyseisen henkilön valvontaan. Tämä aika on usein pois muusta valvonnasta ja työtehtävistä. Huomion arvoista on, että järjestyksenvalvonnan puolella henkilön pääsy toimialueelle on mahdollista evätä myös aiemman käytöksen perusteella.

Toinen pääsyn estoon ja poistoon liittyvä ongelma liittyy sen rajoituksiin sekä välittömän läheisyyden konseptin puuttumiseen. Laissa on säädetty, ettei vartija saa estää pääsyä tai poistaa henkilöä järjestyslain 2§ 1a:n alakohdan mukaisista paikoista "tie, katu, jalkakäytävä, tori, puisto, uimaranta, urheilukenttä, vesialue, hautausmaa tai muu vastaava alue, joka on yleisön käytettävissä" vaikka ne olisi määritelty vartioimisalueeksi. Tällä on haluttu lainsäädännöllisesti estää vartioimisliikkeitä ja vartijoita suorittamasta toimeksiantoja, joissa tehtävänä on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen.

Tämä rajoitus ei kuitenkaan ota riittävästi huomioon erilaisia vartioimisalueita kuten em. kauppa. Kauppaan usein kuuluu kaupan liiketilojen lisäksi, yleisiä käytäviä, yleisiä wc-tiloja, lastauslaitureita ja parkkialueita. Nämä kaikkia voivat olla vartijan vartioimisaluetta, mutta nykyinen lainsäädännön rajausta tarkoittaa käytännössä sitä

että vartijan oikeudet vaihtelevat vartioimisalueen sisällä, riippuen siitä millä alueella hän kulloinkin liikkuu. Lastauslaiturit ja parkkialue nimittäin useimmiten lukeutuvat järjestyslain 2§ 1a:n alakohdan mukaisiin alueisiin, jolloin vartijalla ei ole pääsyn esto tai poisto-oikeutta.

Myöskään vartijan silmien edessä mutta vartioimisalueen ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan vartija ei saa puuttua, ellei kyseessä ole kiinniotto-oikeuden käyttäminen tai hätävarjelu- tai pakkotilatilanne. Vaikka ainahan toimialueen ulkopuolella tapahtuvasta häiritsevästä toiminnasta voi poliisille soittaa, ei se kuitenkaan useimmiten ole kovin tehokasta resurssien käyttöä kun tosiasiallisesti vartija voisi tilanteen ratkaista esim. poistamalla henkilön alueen välittömästä läheisyydestä, kuten järjestyksenvalvojat voivat. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista ilman vartijan toimivallan laajentamista koskemaan myös välitöntä läheisyyttä. Tämän tarkoituksena ei ole tarpeettomasti laajentaa vartijan toimivaltaa, vaan mahdollistaa tarpeellinen toimintakyky niin ettei toiminta keinotekoisesti rajaudu toimeksiantosopimuksen määrittelemään vartioimisalueeseen. Kaikki vartioimiskohteeseen ja ympäristöön vaikuttava toiminta kun ei rajaudu aina pelkästään vartioimisalueen sisälle. Vartijan oikeuksia tulisikin mielestämme arvioida tosielämän ongelmiin pohjaten ja päivittää paremmin vastaamaan nykytilaa.

Vartijan peruskoulutus koostuu nykyisin kahdesta koulutuksesta, 40 oppitunnin väliaikaisen vartijan koulutuksesta ja 80 oppitunnin vartijan koulutuksesta. Väliaikaisen vartijan koulutusta käsiteltiin jo tarkemmin sitä koskevassa luvussa, joten tässä keskitytään vain vartijan koulutukseen. Opetus vartijan koulutuksessa on edelleen pääsääntöisesti teoriapainotteista. Käytännössä pakollista kontaktiopetusta on fyysisen voimankäytön perusteet -koulutus (6 ot) sekä ensiavun osio (8 ot). Vaikka "Vartijan toiminta ja tilannehallinta" -osan pitää sisältää vartijan työn kannalta keskeisiin asiakokonaisuuksiin liittyviä harjoituksia, jää käytännön harjoitteiden määrä ja laatu täysin koulutusta järjestävän tahon vastuulle. Vartijan koulutuksessa on myös paljon päällekkäisyyksiä opetusaiheiden osalta väliaikaisen vartijan koulutuksen kanssa. Tämä ei itsessään ole huono asia, mutta se usein syö paljon opetustunteja joita voitaisiin käyttää asioiden käytännön harjoitteluun.

Myös kuten edellä jo voimankäyttökoulutukset -kohdassa esitimme, ehdotamme että kaikki muutkin voimankäyttökoulutukset vartijan ampuma-asekoulutusta lukuun ottamatta tulisivat vartijoille pakollisiksi. Näitä ovat kaasusumuttimen ja teleskooppipatukan käyttäjäkoulutukset (nykyisin min. 5+5 ot) sekä nykyinen järjestyksenvalvojan lisävoimankäyttökoulutus (nykyisin min. 16 ot), joka tulisi jatkossa nimetä "vartijan ja järjestyksenvalvojan lisävoimankäyttökoulutus" ja täten mahdollistaa koulutukseen pääsy myös vain vartijan koulutuksen omaaville henkilöille.

Lisäystä nyky määräysten mukaisilla tuntiraameilla tulisi siis 26 tuntia, ja tuolla jo edellä esittämällä 25 % yleiskorotuksella voimankäyttökoulutusten tuntikehykseen 32 tuntia. Vartijan pakollinen koulutusvaatimus kasvaisi siis 120

tunnista 152 tuntiin. Käytännössä näillä muutoksilla vartijan koulutus kestäisi neljä arkiviikkoa eli pyöristettynä sen 160 oppituntia. Nykyisen koulutusrakenteen uudistuksella ja yhden viikon lisäämällä koulutuksesta saataisiin varmasti tarkoitustaan paremmin palveleva, kunhan opetustunnit käytetään järkevästi.

Vartijan koulutuksen tarkemmasta sisällöstä ja kestosta on säädetty Sisäministeriön asetuksella 878/2016 sekä tätä tarkentavalla poliisihallituksen määräyksellä POL-2017-579. Em. asetuksia ja koulutusmääräyksiä voitaisiin muuttaa lainsäädäntöuudistuksia kevyemmin ja nopeammin ja näin nostaa koulutusmääriä sekä laatua.

01.12.2023 Jyväskylässä

Alexander Austin

Vastaava hoitaja
alexander.austin@agmen.fi
+358 44 081 8250

Janne Mönkkönen

Toimitusjohtaja
janne.monkkonen@agmen.fi
+358 40 718 9869

Nina Hakkarainen

Projektipäällikkö
nina.hakkarainen@agmen.fi
+358 50 404 0322

Agmen Oy

Y-tunnus 3016725-8
turvallisuusalan elinkeinolupa TU/2019/19421
www.agmen.fi